

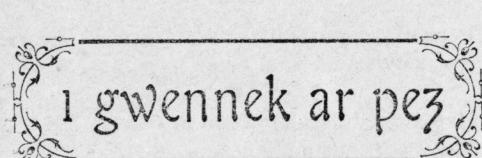
FURNEZ BRE

z hag en douar
deuz ket he b-

l, da c'hou

"hu

Tennet euz oberou ar Barz Brizeuk (1805-1858)

Lavarou var meur a dra

I

Gwell eo furnez evid pinvidigez.

Neb na car a gavo desk.

Al lestr na zent ket ouc'h ar stur
Ouc'h ar garreg a rai sur.

Askre glan diogel eo he berc'hen.

Ha droug ha mad
A denn d'he had.

Mouchet mad ho kole bihan,
Pe hend-all e po gaou gant han.

Pep ki a zo hardiz en he di.

Ne ket red tol mein varlers'h kement ki a
[charz.

Komz gant eur sod, ræl eo gwelloc'h
Rei gwiniz flour d'ar moc'h.

Arabad eo lakaat eur pensel burel oud li-
[mestra.

V

Barnit ar re all evel ma fell d'eoc'h heza
[barnet.

Ar c'has a vourr o logota,
Hag ar c'hi o kounifeta.

Lavaret reer aliez gaou elec'h gwirionez.

Kant klevet ne dalont ket eur gwelet.

Klask pemp troad d'ar maout.

Ober an dñavad.

Digarez ober al lue.

Goudé c'hoarzin e tou gouela,
Goudé c'hoari hu...

O vont d'ar fest c'hoai a gano,
O tont endro c'houai ouelo.

Gortozit an nozevit lavarst eo bet ker an deiz.

Eun den kre, eun den grevet ;
Eun neuier kaer, eun den beuzet ;
Eun tennet mad, eun den lazet.

Diou, teir amzer en d'uz an den,
N'int ket henvel an eil euz eben.

Dalc'het mad d'hoc'h ar feiz, dalc'het mad
[d'hoc'h ho lezen

Eur feiz, eur iez, eur galon !
Ar c'his goz, ar c'his gwirion !

Eal liser wenn ha pamp planken,
Eun dorchen blouz diudan ho penn,
Pemp troatad douar war c'horre,
Setu madou ar bed er be.

Neb na oar a gavo desk.

Al lestr na zent ket ouc'h ar stur
Ouc'h ar garreg a rai sur.

Askre glan diogel eo he berc'hen.

Ha droug ha mad
A denn d'he had.

Mouchet mad ho kole bihan,
Pe hend-all e po gaou gant han.

Heuliet mad ho marc'hik divank,
Pe en em veuzi rei er stank.

An hini ne oar ket senti ne oar ket gour-
[c'hennemi.

II

Didalvez eo ha koll amzer
Diski ar mad heb he ober.

An ifern a zo leun euz ar venoziou mad.

Hennez a venn hennez a c'hall.

Kasit an ero da benn.

Den mad, grit ho sonj :
Savit eun ti pe grid eul sonj.

III

Séul kentoc'h

Séul gwelloc'h.

Aliez euz a furnez

A zeu ar gorregez.

Gant kolo hag amzer,
E veüra ar mesper.

Strinka an trebez warlerc'h ar billik.

Teurl ar bonned warlerc'h an tok.

En noz e kemerer ar ziliou.

Ne ket gant an taboulin e ve paket ar c'had.

IV

Ne neuz ket a enebour bihan.

Ne c'hoarit ket gant al lagad.

Barnit ar re an ever ma len d'eoch n'neza
[barnet.

Ar c'has a vourr o logota,
Hag ar c'hi o kounifeta.

Lavaret reer aliez gaou elec'h gwirionez.

Kant klevet ne dalont ket eur gwelet.

Klask pemp troad d'ar maout.

Ober an dænbad.

Digarez ober al lue.

Em milin ne deuz ket dour awalch'

Evit mala hoc'h arreval.

Digant mignoun eo gwell kaout dour
Kvit gwin digant an treitour.

Karet a rer an trubarderez,

Kasoni a zo euz an trubard.

Ne d'eo ket pec'hed nemet mad
Mouga an aer gant he c'hofad.

Breton biskoaz

Trubarderez na reaz.

VI

Gwaz eo ar veven egod ar vezeren.

Eur mignoun mad a zo gweiloch evit kar.

Bugale ar gefinianded

Gwasa kerend a zo er bed ;

Ha gwella vint ma dimezet.

Hevelep tad, hevelep mab,

Mab diouc'h tad.

Mab he dad eo Kadiou.

Janned eo matez Janned,

Janned hag he mestrez a ribod kevred.

Ar mestr mad a ra ar mevel mad.

VII

C'hoant Doue ha c'hoant den a zo daou.

Beza an avel e'ec'h ma karo,

Pa ra glao e c'hlеб ato.

Blou, teir anzer et o uz an den,
N'int ket henvel an eil euz eben.

Dalc'het mad d'hoc'h ar feiz, dalc'het mad
[d'hoc'h ho lezen

Eur feiz, eur iez, eur galon !
Ar c'hz goz, ar c'hz gwirion ! .

Eul liser wenn ha pemp planken,
Eun dorchen blouz liudan ho penn,
Pemp troatad douar war c'horre,
Setu madou ar bed er be.

Avel, avelou, holl avel.

Euz ar Merc'hed

HAG AN DEMEZIOU

Gwell eo karantez leiz an dorn
Evit madou leiz ar forn.

Pa vec'h ken du hag ar mouar
Gwenn kan oc'h d'an hini ho kar.

An delien gouez var an douar,
Ar gened ive a ziskar.

Ar bleunig a dro gwechigo,
Karantez ar plac'h dro ato.

Evit reiza ar blei ez eo red hen dimei.

Dimez ta vab pa giri
Ha ta verc'h pa helli :
Gwelloc'h eo dimezi merc'h
Eget kaout anken varlerc'h.

A z... leg
E ve pa...

C'hoant dim... pell
En deuz peb ... peb Katell.

Dimezed int, pell e véront,
Holl var ho c'hiz e keront dont.

An dimiziou a bell
Ned int nemed touri u ha kestel.

Ne deuz koz voutez
Na gav he farez.

Dimezed eo Iann-Bilen
Da Janned-Truillen.

Frita laouen ar bacur ^{ez}
Wvar billig ar garantez.

Eun draen-fuil a ve e ti
Mar deuz kegel e korandi.

Iann-Iann ! Iannik-Iann !
Iann diou wech Iann !

Goaz mevier ka g... t'choari
A skarz ter madou euz an ti.

Pep stroillen ha penoudouron,
A gav mad he c'heusturen.

Vit ma krised an avel mad
Ned eo ket kolled ha c'houez vad (1).

Ar brank en tan na laker ket
Dre ma ve an alc'hous kollet (2).

Lamfet ket ar c'chok digant ar iar,
Na Iann ar hoc'hik digant par.

An durzunel a ra truez
Pa he deuz kollet he farez.

Greg a ev gwin
Merch a gomz latin,
Heol a zav re veure,
Pe divez a eur Doue.

Lakaat dour e gwin eun all.

Mui a win e zispigner er Pardoniu
Eget a goar.

Euz ar Brezel

Skrigna ra bleizi Breiz-Izel
O klevet embann ar brezel.

Tec'ched a ra Saoz penn-da-benn
Pa leveromp-ni : « Torr he benn ! »

Evel eur barr grizil er mor
Ar Zaozon a deuaz en Arvor.

N'am euz ket acun rog ar C'hallaoued
Kriz eo va c'halon, va dir lemmet.

Bez a C'hallaoued pez a garo,
Me na dec'hant ket rog ar maro.

Mar varvomb evel ma dleed
D'ar gristenien, d'ar Vretoned,
Morse na varvimp re abred.

Ni zo bepred Bretoned,
Bretoned tud kaled.

Gwell eo mevel pinvidik
Eget dijentil paourik.

Eun alc'hous arc'hant a zigor
Gwelloc'h vid eun alc'hous houarn an or,
Gwelloc'h vid arc'hant eun alc'hous aour.

III

Atao e gaver eost an amezek
Gwelloc'h evit hon hini.

Ker braz laer eo neb a zalc'h ar zac'h
Evel neb a lak ebarz.

aod den ne pinvidika
Ou'h ober gaou euz he nesa.

Paourik pa pinvidika
Gwaz evit an diaoul ez a.

Hag a vec'h euz ar wenn ar c'hi,
Mar hoc'h euz ma'lou deud en ti ;
Hag a vec'h euz ar wenn ar roue,
Mor d'hoc'h paour, id en hano Doue.

IV

Madou zeu ha madou ia,

Evel moged, evel pep tra.

An danvez dasiumet gant ar rastel
A ielo buhan gant an avel.

'N hini a viraz a gavaz
Antronoz beure pa zavaz.

An arc'hant a zeu a-berz an diaoul
A zistro, vad, da houarna Pol.

Esoc'h d'ar mab goulen oc'h tad
Evit d'an tad goulen oc'h mab.

Pa zeu ar paour da doull ho tor,
Ma...

Ar brank en tan na laker ket
Dre ma ve an alc'hous kollet (2).

Lamfet ket ar c'houk digant ar iar,
Na Iann ar hoc'hik digant par.

An durzunel a ra truez
Pa he deuz kollet he farez.

Euz ar Gwin

Pa vez an den en he c'hrouez
Na zant ket e ve paourkez.

Gwell eo gwin nevez
Eget mez ;
Gwell eo gwin barr
Eget mouar.

Gwella tom d'an treid dre ar boutou,
Ha d'ar c'hof dre ar genou.

Den koz, gwin koz en ho kweren ;
En ho tas, den iaouank, dour ien.

An hi. i a ziwall sec'hed
A ziwall iec'ched.

(1) Evid eur wroac'h koz.

(2) Evid an intanvezed.

Me na dec'han ket rog ar maro.

Mar varvomb evel ma dleed
D'ar gristenien, d'ar Vretoned,
Morse na varvimp re abred.

Ni zo bopred Bretoned,
Bretoned tud kaled.

Euz an Danvez

I

Gwell eo disk i mab bihan
Eget dastum madou d'ezan.

Gwell eo brut mad da pephini
Evit kaout madou leiz an ti.

Doue ouz ar stad na zell ket.

II

Beza paour ne ket eur pec'ched.
Gwell eo koulskoudo tec'ched.

An hini en deuz a lip he c'heuz,
An hini n'en deuz a zell a dreuz.

Gwelloc'h moged evit reo,
Gwelloc'h arc'hant evit bleo.

Antronoz beure pa zavaz.

An arc'hant a zeu a-berz an diaoul
A zistro, vad, da houarna Pol.

Esoc'h d'ar mab goulen oc'h tad
Evit d'an tad goulen oc'h mab.

Pa zeu ar paour da doull ho tor,
Ma na roit ket d'ezan, respontit gant enor.

PEDEN O RIBOTAT

Sant Iouen, sant Iann,
Leiz ma ribot a aman ;
Hag eur bannik bihan a lez
Evit ober d'ar paourkez.

Euz al Labour

I

Beg ar zoc'h, beg ar vronn,
Gant ho daou e vevomp.

II

Laerez he amzer, he voed,
Brasa pec'ched a zo er bed.

Da louarn kousket
Na zeu tamm boued.

Ki besk ha kaz diskouarned,
N'int mad nemed da zibri boued.

D'ar sadorn eo bet ganet,
A ebat gant al labour gret.

Kamm ki pa gar.

Falla ibil a zo er c'harr a wigour da genta.

Eur sprec'hen a zebr aliez kement hag eur
[march' mad.]

III

Va mab, re goz an douar evit ober goab
[anezhi.]

Deuz kleved an alc'houedez
Kana he zon d'an goulou deiz !

Braz al labour, bihan an dibri.

Doc'h he dent ve goroed ar vuoc'h.

En douar fall ma fall an ed.

Abarz ma vez fin ar bed,
Falla douar ar gwella ed.

Almanak al Labourerien

I

MIZ GENVER

Avel ar c'hreisteiz.

A zigaz glao e leiz.

Kamz... la... la...

Koulz er baradez hag en douar
Sant Kado ne deuz ket he bar.

Da c'houel Mikael, da c'houlou de.
An Tri Roue ve er c'hreiz de.

E Foar an Drogerez,
Eun eubeul evit eur gwennek.

X

MIZ HERE

E Miz Hero,
Teiled mad hag ho pezo.

Here, Du ha Kerzu
E c'halver ar miziou du.

Ped hanvou kaer en deuz roed
Da penn ar bloaz ar Vretoned :
Dibenn-Eost, Dihan-Eost,
Raz-arc'h, Miziou-Du, Rag-Eost,
Diskar-amzer, ha Dilost-Han,
Skub-delioù, ha Han-Goan.

XI

MIZ DU

Et Miz Hera en he hent,
Antronoz, ma gouel an Holl-Zent.

Kala-goan, kaled greun,
Deliou kouet, lennoù leun.

Mad eo hada an douar
War an diskar euz al loar.

Segalik Sant Andrez,
Deut Nedelek pa deui er mez.

Hag o neza ema oc'h-hu c'hoaz ?
Gouel Sant-Andrez a zo warc'hoaz.

XII

MIZ KERZU

Han-goan betek Nedelek :

IV

MIZ EBREL

Blavez gliz.
Blavez gwiniz.

Pask pe Kasimodo
En Ebrel, sur, a vez.

Pask gleb ha morlarjez kaillarek.
A lak en arc'h da veza barrek.

Sant Jore'hdiq diwar he dorchen
A lok ar vuoc'h da vreskenn.

Pa ve glao da c'houel Mark
A gouez ar c'hignez er park.

V

MIZ MAE

Da viz Mae
Lamm ar segal dreist ar c'hae.

Glaou bemde,
Neubeut peb eil-de.

Pa gano kaer ar gougoù,
Va buoc'hik kez a vevo ;
Ha pa gano an durzunel,
M'em bo lez e leiz va skudel ;
Evid da raned da gano,
Va buoc'hik paour a varvo.

An deliou zigor en dero
Kent evit digerri er fao.

VI

MIZ EVEN

Eur park a zo gwall fall
Da viz Even mar ne dall.
Gwalc'h da gor en divez an de,
Bez laouen ha na zebr ket re.

VII

MIZ GOUERE

Avel ar c'hreisteiz.
A zigaz glao e leiz.

Kaneveden euz an noz,
Glaо hag avel hanter-noz.

Reo gwenn ar c'hresk,
Amzer gaer a fresk ;
Reo gwenn en diskar,
Amzer gleb heb mar.

Gwell eo gwelet ki en kounar
Evit heol tom e Miz genvar.

II

Miz c'houevrer a c'houez, a c'houez.
Hag a laz ar voualch var he neiz.

Gant dillad tomm ha bevanz mad
Pep miz goanv a zo deread.

Da ouel Mathias
E choas ar big he flas.

III

Er miz Meurz glao hag avel foll
A rai lakad evez d'an holl.

Meurz gant he vorzolou a lazo
An ohen 'barz kornig ar c'hrao.

Da sul Bleuniou, kort ar viou :
Da sul Bask, terri ho fennou :
Da sul ar C'hasimodo frika ar c'hoz podou.

MIZ EVEN
Eur park a zo gwall fall
Da viz Even mar ne dall.

Gwalch da gorf en divez an de,
Bez laouen ha na zebr ket re.

VII

Da c'houel Maria Karmez
Gwelloc'h gaour evid eur vioc'h lez.

Pa vez glao da c'houel Madalen,
A vrein ar c'hoan hag ar c'hesten.

Da viz Gouero
Laker falz war an ero.

Da gan Gouero,
Eost e peb bro.

Da gan Gouere, gant he c'hoastell gwenn,
Ma na ve ket haff an eost, e vo panen.

Da Santez Anna neb a ia,
Anna n'ankoua.

VIII

Pa ve glao da c'houel Eost,
Kollet e ar c'haon kelve.

Neb a ia da Zantez-Elen
Ne goll ket e boen.

IV

Er miz Gwengolo,
En abarde 'ma an dorno.

Da c'houel Maho,
Ar frouez holl a zo hao.

Segalik Sant Andrez,
Deut Nedelek pa deui er mez.

Hag o neza ema oc'h-hu c'hoaz ?
Gouel Sant-Andrez a zo warc'hoaz.

XII

Han-goan betek Nedelek :
Diwar neuze ve goan kaled
Ken ne vezoo bleun en halek.

Earc'h kent Nedelek,
Teil er segalek.

Eur gelienen da Nedelek,
A zo koulz hag eur c'hevelek.

Pa ve loar venn da Nedelek,
E ve lin mad e peb havrek.

Miz kerzu, berr deiz, hir noz,
Gwenan a dav, broenn war roz.

Euz ar Broiou

I

Kant bro, kant kiz,
Kant parrez, kant iliz.

O Breiz-Izel, o kaera bro !
Koad en he c'hereiz, mor en he zro.

II

Mor Kerne a zo peskeduz,
Do uar Leon a zo eduz.

Va Doue, va diwallit da dremen Beg ar-Raz
Rag va lestr a zo bihan hag ar mor a zo braz.

Ne dremenaz den ar Raz,
N'en divize aoun pe glaz.

Abaoue eo heuzet Ker-Is,
N'euz ket kavet par da Paris.

Paris
Par-Is.

Pa ziveuzo Is
E veuzo Paris.

Kastel, santel ; Kemper ar gaér ; Orient ar
[c'hoant.

Menez Arre kein Breiz.

Kompeza Brazparz,
Diveina Berrien,
Diradena Plouie,
Tri zra dic'halluz da Zoue.

PEDEN AR PIRC'HIRINED

O Sent ma bro, ma diwallat !
Sént ar vro-ma ne m'anevezont ket.

III

Er barrez a Daole, entre an daou dreiz,
Ema ar brava brezonek a zo e Breiz.

Brezonek Leon ha gallek Gwened.

Non ha Oui
Setu gallek an ti.

Komz brezonek evel eun Normand.

IV

Setu eur gir euz a wechall :
Skanv a fougeer evel eur Gall,
Droug oberuz evel eur Zaoz,
Rog ha mordant evel eur Skoz.

Sod evel eur Gwenedad,
Brusk evel eur C'hernevad,
Laer evel eul Leonard,
Treitour evel eun Tregeriad.

Kleier Sant Iann-Voug a lavar :

Keraniz ! Keraniz !
Laeron holl ! Laeron holl !

Kleier Sant Iann Kerant a respont :

Ar pez ma zomp, e zomp !
Ar pez ma zomp, e zomp !

Panez ! Panzen !
Eul Leonard na zebr tra ken.

Bara kerc'h fresk amanenned
A blii da Gintiniz meurbed.

Ieotaerien, debrerien kaol,
Ar Zant-Briegiz a zo holl.

Fao ru ha fao briz
Setu briskez a Lan-Baliz.

Eur maill eo eul Lan-Balaad
Evid ober kleuziou mad.

Gall brein ! Gall brein !
Sac'h an diaoul war he gein.

Penn-sardinien ar C'honkiz,
Penn-eog ar C'hastell-Ligiz,
Ha penn-merluz ar C'h. Briziz.

Bek meill, bek soll !
Re Gemperle na zebr tra all.

Person Kong a zo pesketer,
An hini Beuzek louzouer,
An hini Melven mestr-prezeger.

Person Pont-En a zo kerer,
An hini Rosporden toker,
An hini Trevou boutaouer.

Person Koray a zo gwiader,
An hini Leuc'han kemener,
An hini Fouesnant fougeer.

Person Tourc'h a zo barazer,
An hini Kernevel karrer,
An hini Skaer gourenner.

V

EUZ AR C'HEMENERIEN

Nao c'hemener evid ober eun den.

Neb a lavar eur c'hemener
A lavar ive eur gaouier.

EUZ AR VILINERIEN

Krampoez hag aman a zo mal,
Ha neubeudig euz pep sac'had,
Hag ar merc'hed kempenn avad.

VI

A beb liou marc'h mad.
A beb bro tud vad.

Al laouenan a gar ato
He doen ha kornig he vro.

En barbez a Daoul, entre an daou ureiz,
Ema ar brava brezonek a zo e Breiz.

Brezonek Leon ha gallek Gwened.

Non ha Oui
Setu gallek an ti.

Komz brezonek evel eun Normand.

IV

Eun Normand en deuz he lavar.
Hag en deuz he zislavar.

Sach an diaoul war ne gein.

Penn-sardinien ar C'honkiz,
Penn-eog ar C'hastell-Loriz,
Ha penn-merluz ar C'hoar-Bridiz.

Bek meill, bek soll !
Re Gemperle na zebr tra all.

TRIVEDER KERNE

Person Kämper a zo skolaer,
An hini Ergue-Vraz marrer,
An hini Elliant falch'her.

Al laouenan a gar ato
He doen ha kornig he vro.

Embannet dre aked an Itron LEMONNIER, euz an Naoned

